

USTAWA
o stwierdzaniu pochodzenia polskiego¹⁾

Art. 1. Ustawa określa zasady i tryb stwierdzania pochodzenia polskiego cudzoziemców oraz właściwość organów w tych sprawach.

Art. 2 Cudzoziemcowi pielęgnującemu polskie tradycje i zwyczaje, którego co najmniej jedno z rodziców lub z dziadków albo dwoje pradziadków było narodowości polskiej, stwierdza się pochodzenie polskie, jeżeli nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 3.

Art. 3. Cudzoziemiec, który spełnia warunki określone w art. 2, nie może uzyskać stwierdzenia pochodzenia polskiego, jeżeli:

- 1) sam lub jego wstępni w linii prostej repatriowali się z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;
- 2) działał na szkodę podstawowych interesów Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 4. Małoletniemu cudzoziemcowi stwierdza się pochodzenie polskie, w przypadku gdy:

- 1) jego rodzice lub jedno z rodziców uzyskali stwierdzenie pochodzenia polskiego lub
- 2) jeden z jego dziadków albo dwoje pradziadków było narodowości polskiej.

Art. 5. 1. Do postępowania w sprawie stwierdzania pochodzenia polskiego stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.²⁾), o ile ustawa nie stanowi inaczej.

2. Do postępowania w sprawie stwierdzania pochodzenia polskiego, należącego do właściwości konsula, stosuje się przepisy ustawy z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 215, poz. 1823 oraz z 2004 r. Nr 173, poz. 1808), o ile ustawa nie stanowi inaczej.

Art. 6. 1. Postępowanie w sprawie o stwierdzenie pochodzenia polskiego wszczyna się na wniosek cudzoziemca, zwanego dalej „wnioskodawcą” lub jego przedstawiciela ustawowego.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 13 lutego 1984r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji, ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach, ustawę z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawę z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej, ustawę z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i ustawę z dnia 16 listopada 2006r. o opłacie skarbowej.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 49, poz. 509, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 169, poz. 1387, z 2003 r. Nr 130, poz. 1188 i Nr 170, poz. 1660, z 2004 r. Nr 162, poz. 1692 oraz z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 78, poz. 682 i Nr 181, poz. 1524.

2. Wniosek o stwierdzenie pochodzenia polskiego składa się na formularzu, który zawiera:

1) dane wnioskodawcy:

- a) imię i nazwisko,
- b) datę i miejsce urodzenia,
- c) miejsce zamieszkania,
- d) posiadane obywatelstwo oraz informację o jego zmianach;

2) informacje o:

- a) deklarowanej przez wnioskodawcę narodowości i zmianach w tym zakresie,
- b) pielęgnowaniu polskich tradycji i zwyczajów, w szczególności poprzez udział w organizacjach prowadzących działalność w tym zakresie poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej,
- c) znajomości przez wnioskodawcę języka polskiego;
- d) podleganiu przez wnioskodawcę prześladowaniom ze względu na narodowość polską,
- e) wstępnych, którzy posiadali polską narodowość, w tym następujące dane osobowe: imię i nazwisko, data i miejsce urodzenia i zamieszkania, posiadane obywatelstwo i zmiany w tym zakresie, stopień pokrewieństwa z wnioskodawcą.

3. Wniosek należy uzasadnić i dołączyć do niego potwierdzoną urzędowo lub notarialnie za zgodność z oryginałem kopię ważnego dokumentu potwierdzającego tożsamość wnioskodawcy oraz dokumenty potwierdzające jego pochodzenie polskie.

4. Dowodami potwierdzającymi narodowość polską rodziców, dziadków lub pradiadków wnioskodawcy mogą być w szczególności:

- 1) dokumenty urzędowe sporządzone w przepisanej formie przez polskie organy państwowe lub przez organy państwa urodzenia cudzoziemca lub jego rodziców, dziadków lub pradiadków, zawierające wpis informujący o ich narodowości polskiej;
- 2) dokumenty o rehabilitacji, zawierające wpis informujący o narodowości polskiej tych osób lub potwierdzające ich prześladowanie ze względu na narodowość polską.

Art. 7. 1. Decyzje w sprawie o stwierdzenie pochodzenia polskiego wydaje konsul właściwy ze względu na miejsce stałego zamieszkania cudzoziemca.

2. W przypadku cudzoziemca posiadającego miejsce stałego zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej decyzje w sprawie o stwierdzenie pochodzenia polskiego wydaje konsul właściwy ze względu na ostatnie miejsce stałego zamieszkania wnioskodawcy za granicą.

3. Od decyzji w sprawie stwierdzenia pochodzenia polskiego przysługuje odwołanie do ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

4. Odwołanie wnosi się w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji, za pośrednictwem konsula, który wydał decyzję.

5. Organem wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego w sprawach o stwierdzenie pochodzenia polskiego jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 8. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza wniosku o stwierdzenie pochodzenia polskiego, uwzględniając dane i informacje, o których mowa w art. 6 ust. 2.

Art. 9. 1. Konsul i minister właściwy do spraw wewnętrznych, każdy w zakresie swej właściwości, prowadzą w systemie informatycznym rejestr spraw z zakresu stwierdzania pochodzenia polskiego cudzoziemców.

2. W rejestrze, o którym mowa w ust. 1, przechowuje się informacje o wnioskach, wydanych decyzjach oraz dane, o których mowa art. 6 ust. 2 pkt 1, a także informacje, o których mowa art. 6 ust. 2 pkt 2 lit. a – d.

3. Dane z rejestru, o którym mowa w ust. 1, udostępnia się wojewodom, Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz Komendantowi Głównemu Straży Granicznej w zakresie niezbędnym do realizacji zadań w sprawach wjazdu, przejazdu i pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz ich wyjazdu z tego terytorium.

4. Dane zawarte w rejestrze, o którym mowa w ust. 1, mogą być przetwarzane i udostępniane za pośrednictwem urządzeń teleinformatycznych.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych, określi w drodze rozporządzenia wzór rejestru, o którym mowa w ust. 1 oraz sposób przetwarzania zawartych w nim danych.

Art. 10. W ustawie z dnia 13 lutego 1984r. o funkcjach konsułów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002r. Nr 215, poz. 1823 oraz z 2004r. Nr 173, poz. 1808) w art. 25 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) wydaje decyzje w sprawach o stwierdzenie pochodzenia polskiego w rozumieniu ustawy z dnia o stwierdzaniu pochodzenia polskiego (Dz. U. Nr, poz.).”

Art. 11. W ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 po ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Do stwierdzania pochodzenia polskiego stosuje się przepisy ustawy dnia o stwierdzaniu pochodzenia polskiego (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”;

2) uchyla się art. 5 i 6;

3) w art. 16:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Osoba, która posiada decyzję o stwierdzeniu pochodzenia polskiego, może być uznana za repatrianta, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) przebywa nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na osiedlenie się od co najmniej 2 lat lub

2) ukończyła na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej naukę w szkole wyższej pobieraną na podstawie przepisów o podejmowaniu i odbywaniu studiów przez osoby niebędące

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 94, poz. 788 oraz z 2006r. Nr 249, poz. 1828.

- obywatelami polskimi i w terminie 12 miesięcy od dnia ukończenia studiów złoży do wojewody wnioski o uznanie za repatrianta;
- 3) nie zachodzą wobec niej okoliczności, o których mowa w art. 8;
 - 4) nie stanowi zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa lub bezpieczeństwa i porządku publicznego.

2. Organem właściwym do wydania decyzji o uznaniu za repatrianta jest wojewoda właściwy ze względu na zamierzone miejsce osiedlenia się tej osoby.”,

- b) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:
„3a. Do nabycia obywatelstwa polskiego przez małoletniego pozostającego pod władzą rodzicielską osoby uznanej za repatrianta, stosuje się przepis art. 7.”,
- c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Do osoby uznanej za repatrianta nie stosuje się przepisów rozdziałów 4-6.”.

Art. 12. W ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1694) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 26 w pkt 4:
 - a) lit. n otrzymuje brzmienie:
„n) utrzymywania więzi z Rzeczpospolitą Polską”;
 - b) po lit. n dodaje się lit. o w brzmieniu:
„o) innym niż określone w lit. a-n.”;
- 2) w art. 31 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Wiza pobytowa długoterminowa może być wydana w celu wjazdu i pobytu, o którym mowa w art. 26 pkt 4 lit. b, d-j i n, jeżeli okoliczności tego pobytu wymagają, aby trwał on dłużej niż 3 miesiące.”
- 3) po art. 32 dodaje się art. 32a w brzmieniu:
„Art. 32a. Wizę, o której mowa w art. 26 pkt 4 lit. n, wydaje się cudzoziemcowi, który posiada decyzję o stwierdzeniu pochodzenia polskiego.”;
- 4) w art. 53 w ust. 1 w pkt 15 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 16 w brzmieniu:
„16) posiada decyzję o stwierdzeniu pochodzenia polskiego.”;
- 5) w art. 64 w ust. 1 w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:
„5) posiada decyzję o stwierdzeniu pochodzenia polskiego i bezpośrednio przed złożeniem wniosku przebywał nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres 2 lat na podstawie wiz lub zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony oraz posiada stabilne i regularne źródło dochodu wystarczającego do utrzymania siebie oraz członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu, a także ubezpieczenie zdrowotne.”;

Art. 13. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm. ⁴⁾) w art. 87 w ust. 1 pkt 2a otrzymuje brzmienie:

„2a) posiadający w Rzeczypospolitej Polskiej zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 53 ust. 1 pkt 13 lub 16 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach;”.

Art. 14. W ustawie z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2004r. Nr 173, poz. 1807, z późn. zm. ⁵⁾) w art. 13 w ust. 2 w pkt 1 lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 53 ust. 1 pkt 7, 13, 14 lub 16 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach;”.

Art. 15. W ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm. ⁶⁾) w art. 43 ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Cudzoziemcy, którzy posiadają decyzję o stwierdzeniu pochodzenia polskiego.”

Art. 16. W ustawie z dnia 16 listopada 2006r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2006r. Nr 225, poz. 1635 oraz z 2007 r. Nr 64, poz. 427) w załączniku do ustawy w części III Wydanie zezwolenia (pozwolenia, koncesji) w kolumnie 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

	2. Zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony	340 zł	zezwolenie udzielane: 1) cudzoziemcowi korzystającemu z ochrony czasowej 2) cudzoziemcowi, który posiada decyzję o stwierdzeniu pochodzenia polskiego
--	---	--------	---

Art. 17. Do postępowań w sprawie wydania wiz wjazdowych wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy, w zakresie dotyczącym stwierdzania pochodzenia polskiego, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 18. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004r. Nr 273, poz. 2703, z 2005r. Nr 64, poz. 565, Nr 94, poz. 788 i Nr 164, poz. 1366 oraz z 2006r. Nr 94, poz. 651, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 144, poz. 1043, Nr 149, poz. 1074, Nr 158, poz. 1121 i Nr 217, poz. 1588.

⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004r. Nr 281, poz. 2777, z 2005r. Nr 3, poz. 27, Nr 33, poz. 289, Nr 94, poz. 788, Nr 143, poz. 1199, Nr 175, poz. 1460, Nr 177, poz. 1468, Nr 178, poz. 1480, Nr 179, poz. 1485, Nr 180, poz. 1494 i Nr 183, poz. 1538 oraz z 2006r. Nr 17, poz. 127, Nr 144, poz. 1043 i 1045, Nr 158, poz. 1121, Nr 171, poz. 1225 i Nr 235, poz. 1699.

⁶⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006r. Nr 46, poz. 328, Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 144, poz. 1043.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o stwierdzaniu pochodzenia polskiego jest wykonaniem dyspozycji przepisu art. 52 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z 2001 r. Nr 28, poz. 319 oraz z 2006 r. Nr 200, poz. 1471). Powołany przepis stanowi, że osoba, której pochodzenie polskie zostało stwierdzone zgodnie z ustawą, może osiedlić się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na stałe. Przepis ten wymaga wydania ustawy, na podstawie której możliwe będzie stwierdzenie pochodzenia polskiego osób, do których adresowana jest norma art. 52 ust. 5 Konstytucji.

W obecnym stanie prawnym przepisy dotyczące zasad ustalania posiadania przez cudzoziemców polskiego pochodzenia znajdują się w ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532, z 2005 r. Nr 94, poz. 788 oraz z 2006r. Nr 249, poz. 1828), która - z uwagi na charakter zawartych w niej uregulowań - nie może być uznana za akt prawny realizujący postanowienie wspomnianej normy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Po pierwsze, stwierdzenie polskiego pochodzenia w rozumieniu ustawy z dnia 9 listopada 2000r. o repatriacji nie ma charakteru uniwersalnego i jest tylko jednym z etapów postępowania zmierzającego do nabycia przez cudzoziemca obywatelstwa polskiego w trybie repatriacji, czyli z dniem przekroczenia granicy Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy wjazdowej w celu repatriacji. W innych postępowaniach administracyjnych lub sądowych, w których cudzoziemiec powołuje się na swoje pochodzenie polskie, przepisy te mogą być stosowane tylko posiłkowo. Podobnie w postępowaniach zmierzających do legalizacji pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osób powołujących się na pochodzenie polskie, organy nie miały wyraźnej podstawy prawnej do ustalania, czy dana osoba rzeczywiście takie pochodzenie posiada.

Po drugie, w myśl art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji wiza wjazdowa w celu repatriacji może być wydana osobie polskiego pochodzenia, która przed dniem wejścia w życie ustawy (tzn. 1 stycznia 2001 r.) zamieszkiwała na stałe na terytorium obecnej Republiki Armenii, Republiki Azerbejdżańskiej, Republiki Gruzji, Republiki Kazachstanu, Republiki Kyrgyskiej, Republiki Tadżykistanu, Republiki Turkmenistanu, Republiki Uzbekistanu albo azjatyckiej części Federacji Rosyjskiej.

Taka konstrukcja ustawy ogranicza krąg osób polskiego pochodzenia, które mogą stać się jej beneficjentami, do mieszkańców określonego regionu geograficznego. Art. 10 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji przyznaje wprawdzie Radzie Ministrów upoważnienie do określenia w drodze rozporządzenia innych państw lub części Federacji Rosyjskiej, których obywatele pochodzenia polskiego mogą ubiegać się o wydanie wizy wjazdowej w celu repatriacji, jednakże wydanie wymienionego rozporządzenia pozostawałoby bez wpływu na zakres stosowania ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji. Rozporządzenie nie zmieniłoby bowiem zasady terytorialnego zawężenia kręgu osób uprawnionych do skorzystania z przepisów w/w ustawy, ani nie zniosłoby ograniczenia stwierdzania polskiego pochodzenia wyłącznie na potrzeby postępowań repatriacyjnych.

Norma zawarta w art. 52 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej ma natomiast charakter powszechny i przyznaje możliwość osiedlenia się w Polsce na stałe wszystkim osobom, których pochodzenie polskie zostało stwierdzone zgodnie z ustawą, niezależnie od miejsca ich zamieszkania.

Istniała więc potrzeba opracowania projektu ustawy, która wypełni istniejącą lukę i pozwoli cudzoziemcom spełniającym ustawowo określone wymogi na realizowanie zagwarantowanego konstytucyjnie uprawnienia.

Opracowany projekt ustawy określa zasady i tryb postępowania w sprawach o stwierdzenie pochodzenia polskiego i uchyla jednocześnie przepisy ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji dotyczące tej materii. Osoba, która uzyska stwierdzenie pochodzenia polskiego na podstawie projektowanej ustawy, będzie mogła ubiegać się o nabycie obywatelstwa w drodze repatriacji, jeśli tylko spełnione będą pozostałe przesłanki wynikające z ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji.

Projekt ustawy przewiduje także inne zmiany w ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji oraz ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. cudzoziemcach (j. t. Dz. U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1694), których celem jest wprowadzenie dla tej grupy osób w szczególny sposób związanych z polskością ułatwień w kontakcie z Rzeczpospolitą Polską i umożliwienie przekształcenia tego kontaktu w stały węzeł faktyczny i prawny, poprzez ułatwienie uzyskania zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony i zezwolenia na osiedlenie się.

Poprzez zastosowanie rozwiązań projektowanych w ustawie stanie się możliwe korzystanie przez cudzoziemców pochodzenia polskiego z różnych form pielęgnowania więzi z Rzeczpospolitą Polską, od pobytu na podstawie wiz długoterminowych, poprzez zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenia na osiedlenie, aż do nabycia obywatelstwa polskiego w trybie uznania za repatrianta. Projektowane przepisy zapewniają osobom pochodzenia polskiego wybór sposobu zalegalizowania pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej, stosownie do ich faktycznych potrzeb i zamiarów, który w efekcie może doprowadzić do przeniesienia centrum życiowego do Polski i nabycia obywatelstwa polskiego w uproszczonym trybie.

Postępowanie w sprawie stwierdzenia pochodzenia polskiego wszczynane jest na wniosek cudzoziemca. W przypadku małoletniego z wnioskiem takim występuje jego przedstawiciel prawny. Wnioskodawca pielęgnujący polskie tradycje i zwyczaje obowiązany jest w toku postępowania wskazać przodków, którzy byli osobami polskiej narodowości. Ustawa dopuszcza dowodzenie pochodzenia polskiego wszelkimi sposobami i wskazuje przykładowo dokumenty urzędowe sporządzone przez władze polskie lub przez władze państwa urodzenia, zawierające wpisy informujące o polskiej narodowości przodków lub dokumenty potwierdzające prześladowania ze względu na polską narodowość. Dowody te zgodnie z zasadami określonymi przez kodeks postępowania administracyjnego będą podlegały ocenie dokonywanej przez organy prowadzące przedmiotowe postępowania.

Organem stwierdzającym pochodzenie polskie wnioskodawcy jest konsul właściwy dla miejsca jego stałego zamieszkania. Konsul bowiem ma praktyczną możliwość oceny i weryfikacji materiału zgromadzonego w toku postępowania. W przypadku osób posiadających miejsce stałego zamieszkania w Polsce, organem właściwym do stwierdzenia pochodzenia polskiego będzie konsul właściwy ze względu na miejsce ostatniego stałego zamieszkania za granicą. Organem odwoławczym od decyzji konsula będzie minister właściwy do spraw wewnętrznych. W stosunku do rozwiązań zawartych w kodeksie postępowania administracyjnego wydłużono termin do wniesienia odwołania z 14 do 30 dni.

Wzór formularza wniosku o stwierdzenie pochodzenia polskiego zostanie określony w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw wewnętrznych, które zostanie wydane w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych.

Omawiając projektowaną ustawą zasady i tryb legalizowania pobytu osób, które posiadają decyzję o stwierdzeniu pochodzenia polskiego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podkreślić należy, że większość z tych osób będzie zainteresowana przede wszystkim uzyskaniem możliwości swobodnego przekraczania granicy Rzeczypospolitej Polskiej oraz podjęciem pracy, w tym sezonowej lub studiów. W tym celu projekt ustawy wprowadza szczególną regulację w zakresie przepisów wizowych, poprzez nowelizację ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach, ustanawiając nowy rodzaj wizego pobytowego tj. „wizę pobytową w celu utrzymywania więzi z Rzeczypospolitą Polską”, nadając jej długoterminowy charakter. Wiza ta uprawnia do pobytu na terytorium Polski do roku czasu.

Projektowana ustawa umożliwi uzyskanie przez osobę posiadającą decyzję o stwierdzeniu pochodzenia polskiego zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony. Osoba taka będzie mogła uzyskać w/w zezwolenie bez potrzeby legitymowania się stabilnym i regularnym źródłem dochodu lub więzami rodzinnymi z obywatelami polskimi.

Osoba pochodzenia polskiego przebywając legalnie w Polsce na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony będzie mogła samodzielnie zapewnić sobie mieszkanie oraz utrzymanie.

Cudzoziemiec posiadający decyzję o stwierdzeniu pochodzenia polskiego, który przeniósł do Polski centrum swojego życia, będzie mógł uzyskać zezwolenie na osiedlenie się. Warunkiem otrzymania tego zezwolenia jest dwuletni nieprzerwany pobyt na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony. Proponowane rozwiązanie nie pozostaje w sprzeczności z dyspozycją art. 52 ust. 5 Konstytucji, ponieważ dopiero po upływie pewnego czasu można ocenić, czy pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ma charakter stały. Przyjęcie innego rozwiązania, np. poprzez automatyczne udzielanie zezwoleń na osiedlenie się w Polsce osobom posiadającym decyzje o stwierdzeniu pochodzenia polskiego ogranicza suwerenność właściwych władz polskich i przesądza o treści decyzji w stosunku do trudnej do określenia obecnie liczby cudzoziemców. Uzyskanie przez cudzoziemca zezwolenia na osiedlenie się skutkuje objęciem go systemem opieki społecznej i medycznej. Udzielanie automatycznie osobom pochodzenia polskiego zezwolenia na osiedlenie się bez wymogu przeniesienia do Polski centrum ich życia i tym samym obejmowanie ich pomocą społeczną i medyczną, jest społecznie nieuzasadnione i mogłoby naruszać poczucie pewności prawa obywateli polskich.

Nowelizacja ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji uchyla przepisy dotyczące stwierdzania pochodzenia polskiego oraz wprowadza zmiany w zakresie orzekania o uznaniu za repatrianta.

Nabycie obywatelstwa polskiego w trybie uznania za repatrianta jest jedną z form nabycia obywatelstwa polskiego. Obecnie zgodnie z ustawą o repatriacji w trybie uproszczonym możliwe jest nabycie obywatelstwa polskiego poprzez uznanie za repatrianta wyłącznie przez osoby pochodzenia polskiego z azjatyckiej części byłego ZSRR, które ukończyły w Polsce studia wyższe. Ustawa o stwierdzaniu pochodzenia polskiego rozszerza krąg osób uprawnionych do nabycia obywatelstwa polskiego w tym trybie, na wszystkie osoby, które posiadają decyzję o stwierdzeniu pochodzenia polskiego i zezwolenie na osiedlenie się. Uznaniem za repatrianta będą mogły uzyskać osoby, które nieprzerwanie przebywają w Polsce na podstawie zezwolenia na osiedlenie się przez okres co najmniej 2 lat. Obywatelstwo polskie nabędą osoby, które nie stanowią zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa i porządku publicznego oraz nie zachodzą wobec tych osób okoliczności określone w art. 8 ustawy o repatriacji. Decyzje w tych sprawach wydaje wojewoda.

Zmiana art. 25 pkt 2 ustawy z dnia 13 lutego 1984r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002r. Nr 215, poz. 1823 oraz z 2004r. Nr 173, poz. 1808) stanowi konsekwencję przyznania konsulom uprawnień w zakresie wydawania decyzji w sprawach o stwierdzenie pochodzenia polskiego i jest związana ze zmianą wprowadzoną do ustawy o repatriacji. Dotychczasowy przepis stanowił, iż konsul wydaje decyzje w sprawie uznania za osobę pochodzenia polskiego w rozumieniu ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji. Ponieważ kwestie stwierdzania pochodzenia polskiego zostaną uregulowane ustawą o stwierdzaniu pochodzenia polskiego, a ustawa o repatriacji będzie odwoływać się do przepisów w/w ustawy w tym zakresie, wskazane jest nadanie nowego brzmienia art. 25 pkt 2 ustawy o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej, uwzględniającego przyjęte rozwiązania prawne.

Projektowana ustawa obejmuje także zmiany innych ustaw.

Nowelizacja ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 94, poz. 788, Nr 164, poz. 1366, Nr 175, poz. 1462 i Nr 267, poz. 2257 oraz z 2006 r. Nr 94, poz. 651, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 144, poz. 1043, Nr 149, poz. 1074, Nr 158, poz. 1121 i Nr 217, poz. 1588) polega na zwolnieniu osób, które uzyskały zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony w związku z posiadaniem decyzji o stwierdzeniu pochodzenia polskiego, z obowiązku uzyskania zezwolenia na pracę.

Otwarcie rynku pracy dla tej kategorii osób umożliwi im podejmowanie pracy w Polsce na zasadach zbliżonych do tych, jakie obowiązują obywateli polskich.

Rozwiązanie takie zostało już przyjęte m. in. wobec obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym i Konfederacji Szwajcarskiej oraz członków ich rodzin, cudzoziemców posiadających: status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej, zezwolenie na osiedlenie się lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE.

Ułatwienie podejmowania zatrudnienia, bez dodatkowych formalności wiążących się z koniecznością posiadania zezwolenia na pracę, pozwoli cudzoziemcom pochodzenia polskiego na szerszy dostęp do rynku pracy oraz na zapewnienie środków utrzymania podczas pobytu w Polsce. Z drugiej strony proponowane rozwiązanie może przyczynić się do wypełnienia luki na rynku pracy wynikającej z odnotowanej w ostatnich latach emigracji zarobkowej obywateli polskich.

Nowelizacja ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1807 i Nr 281, poz. 2777, z 2005 r. Nr 33, poz. 289, Nr 94, poz. 788, Nr 143, poz. 1199, Nr 175, poz. 1460, Nr 177, poz. 1468, Nr 178, poz. 1480, Nr 179, poz. 1485, Nr 180, poz. 1494 i Nr 183, poz. 1538 oraz z 2006 r. Nr 17, poz. 127, Nr 144, poz. 1043 i 1045, Nr 158, poz. 1121, Nr 171, poz. 1225, Nr 225, poz. 1636 i Nr 235, poz. 1699) umożliwi cudzoziemcom, którzy uzyskali zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony w związku z posiadaniem decyzji o stwierdzeniu pochodzenia polskiego, podejmowanie i wykonywanie działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na takich samych zasadach jak obywatele polscy, a więc po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym albo do Ewidencji Działalności Gospodarczej.

W przeciwnym przypadku osoby te mogłyby podejmować i wykonywać działalność gospodarczą wyłącznie w formie spółki: komandytowej, komandytowo-akcyjnej, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjnej, co wiązałoby się m. in. z koniecznością posiadania przez nie

kapitału założycielskiego w znaczącej wysokości i mogłoby stanowić ograniczenie dla prowadzenia takiej działalności.

Ułatwienie podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej przez cudzoziemców, którzy uzyskali zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony w związku z posiadaniem decyzji o stwierdzeniu pochodzenia polskiego pozwoli na zapewnienie tej grupie osób utrzymania w Polsce, ale może również przyczynić się do tworzenia nowych miejsc pracy, także dla obywateli polskich.

Zaproponowane zmiany do ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz do ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej pozwolą na promowanie przyjazdu do Polski osób przedsiębiorczych i aktywnych zawodowo, mogą korzystnie oddziaływać na gospodarkę polską, a także poprzez zapewnienie środków utrzymania oraz aktywizację zawodową zainteresowanych, przyczynią się do lepszej integracji społecznej tych cudzoziemców.

Nowelizacja ustawy dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 oraz z 2006 r. Nr 46, poz. 328, Nr 104, poz.708 i 711 i Nr 144, poz.1043) umożliwi korzystanie ze stypendiów osobom posiadającym decyzję o stwierdzeniu pochodzenia polskiego, rozszerzając dotychczasowy zakres podmiotowy ustawy.

Zmiana zaproponowana do części III załącznika do ustawy z dnia 16 listopada 2006r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2006r. Nr 225, poz. 1635) polega na zwolnieniu cudzoziemców posiadających decyzję o stwierdzenia pochodzenia polskiego z opłaty za uzyskanie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony. Powyższa opłata wynosi 340 zł., co należy uznać za kwotę dość wysoką, której konieczność uiszczenia mogłaby stanowić nieuzasadnioną przeszkodę w realizacji uprawnienia przez tych cudzoziemców pochodzenia polskiego, którzy wywodzą się z biedniejszych krajów. Nie przewiduje się natomiast zwolnienia w/w osób z opłaty za wydanie karty pobytu w związku z udzieleniem zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, która obecnie wynosi 50 zł.

Zaproponowany w art. 17 przepis przejściowy pozwala zakończyć sprawy wydania wiz wjazdowych w celu repatriacji, w których badane jest obecnie pochodzenie polskie osoby ubiegającej się o wizę, na dotychczasowych zasadach.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI (OSR)

1. Podmioty objęte ustawą:

Przepisy ustawy o stwierdzaniu pochodzenia polskiego będą oddziaływać na następujące podmioty:

- 1) cudzoziemców posiadających pochodzenie polskie,
- 2) organy prowadzące postępowania na podstawie ustawy:
 - a) konsulów – w zakresie:
 - prowadzenia postępowania oraz wydawania i doręczania decyzji w sprawach o stwierdzenie pochodzenia polskiego,
 - przyjmowania odwołań od decyzji w sprawach o stwierdzenie pochodzenia polskiego i przekazywania ich do organu drugiej instancji,

- wydawania osobom, które posiadają decyzję o stwierdzeniu pochodzenia polskiego, wiz w celu utrzymywania więzi z Rzeczpospolitą Polską, na podstawie art. 26 pkt 4 lit. n) ustawy o cudzoziemcach,
 - prowadzenia w systemie informatycznym rejestru spraw z zakresu stwierdzania pochodzenia polskiego cudzoziemców,
 - udostępniania danych z rejestru wojewodom, Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz Komendantowi Głównemu Straży Granicznej;
- b) ministra właściwego do spraw wewnętrznych - w zakresie:
- rozpatrywania odwołań od decyzji konsulów w sprawie stwierdzenia pochodzenia polskiego,
 - prowadzenia w systemie informatycznym rejestru spraw z zakresu stwierdzania pochodzenia polskiego cudzoziemców,
 - udostępniania danych z rejestru wojewodom, Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz Komendantowi Głównemu Straży Granicznej,
 - wydania aktów wykonawczych na podstawie art. 8 i art. 9 ust. 5 projektowanej ustawy.
- c) wojewodów – w zakresie:
- udzielania zezwoleń na zamieszkanie na czas oznaczony na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 13 czerwca 2003r. o cudzoziemcach,
 - udzielania zezwoleń na osiedlenie się na podstawie art. 64 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach,
 - wydawania decyzji o uznaniu za repatrianta na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji;
- d) Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców – w zakresie:
- rozpatrywania odwołań od decyzji wojewodów w sprawie udzielenia zezwoleń na zamieszkanie na czas oznaczony na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 16 ustawy o cudzoziemcach,
 - rozpatrywania odwołań od decyzji wojewodów w sprawie udzielenia zezwoleń na osiedlenie się na podstawie art. 64 ust. 1 pkt 5 ustawy o cudzoziemcach,
- e) sądy – w zakresie rozpatrywania skarg na ostateczne decyzje ministra właściwego do spraw wewnętrznych w zakresie stwierdzania pochodzenia polskiego oraz decyzje Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w sprawach udzielania osobom, które posiadają decyzję o stwierdzeniu pochodzenia polskiego, zezwoleń na zamieszkanie na czas oznaczony oraz na osiedlenie się,
- f) ministra właściwego do spraw zagranicznych – w zakresie udziału w wydaniu aktów wykonawczych na podstawie art. 8 i art. 9 ust. 5 projektowanej ustawy.

2. Konsultacje

Tekst projektu zostanie przedstawiony do konsultacji partnerom społecznym – organizacjom polonijnym, związkom zawodowym, organizacjom pracodawców oraz innym zainteresowanym partnerom społecznym.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz.1414) projekt ustawy zostanie opublikowany na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych:

Skutki finansowe związane z wejściem w życie projektowanej ustawy obejmą koszty związane z prowadzeniem postępowań w sprawach o stwierdzenie pochodzenia polskiego, w tym koszty utworzenia dodatkowych etatów oraz koszty utworzenia rejestrów.

Wskazanie dokładnych kosztów projektowanych rozwiązań będzie możliwe po oszacowaniu przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych przybliżonej liczby osób, które - w ocenie resortu spraw zagranicznych - mogłyby być zainteresowane stwierdzeniem posiadania pochodzenia polskiego zgodnie z w/w ustawą oraz obliczeniu - w oparciu o doświadczenia niektórych konsulatów w związku z uznawaniem za osoby polskiego pochodzenia na potrzeby ustawy z dnia 9 listopada 2000r. o repatriacji - przybliżonych kosztów prowadzenia postępowań tego rodzaju, przy założeniu, że uprawnienie do złożenia wniosku o stwierdzenie pochodzenia polskiego będzie przysługiwało każdemu cudzoziemcowi, niezależnie od miejsca zamieszkania.

Koszty te obejmą utworzenie i wyposażenie nowych stanowisk pracy w liczbie oraz koszty utworzenia i prowadzenia rejestru spraw z zakresu stwierdzenia pochodzenia polskiego cudzoziemców. Koszty te należy szacować łącznie na ok.

(Prośba do MSZ o uzupełnienie tej części uzasadnienia)

Powierzenie ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych zadań w zakresie rozpatrywania odwołań od decyzji konsulów w sprawach stwierdzenia pochodzenia polskiego może wiązać się z potrzebą utworzenia w urzędzie obsługującym tego ministra dodatkowych etatów oraz wyposażenia powstałych w związku z tym stanowisk pracy. Wejście w życie ustawy może także wiązać się z koniecznością utworzenia dodatkowych etatów w urzędach wojewódzkich, w związku z zadaniami, jakie ustawa nakłada na wojewodów, w przypadku pojawienia się znaczącej liczby osób posiadających decyzje o stwierdzeniu pochodzenia polskiego, zainteresowanych uzyskaniem zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony lub na osiedlenie się.

Określenie rzeczywistych potrzeb poszczególnych urzędów w zakresie utworzenia dodatkowych etatów oraz wyposażenia stanowisk pracy będzie możliwe dopiero po pewnym okresie stosowania ustawy, kiedy będzie znana skala zarówno liczby odwołań od negatywnych decyzji konsulów w przedmiocie stwierdzenia pochodzenia polskiego, jak i wniosków o udzielenie zezwoleń na zamieszkanie na czas oznaczony lub na osiedlenie się, składanych przez uprawnionych cudzoziemców.

Wejście w życie ustawy będzie związane z kosztami prowadzenia w systemie informatycznym przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych rejestru spraw z zakresu stwierdzenia pochodzenia polskiego cudzoziemców. Koszty utworzenia takiego rejestru należy szacować na ok. 100 000 zł.

Koszty związane z zadaniami, które ustawa nakłada na ministra właściwego do spraw wewnętrznych, w wysokości 100 000 zł. należy zabezpieczyć w ustawie budżetowej na rok 2008 w części 42 – Sprawy wewnętrzne, będącej w dyspozycji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Koszty związane z zadaniami konsulów w łącznej wysokości należy zabezpieczyć w ustawie budżetowej na rok 2008 w części 45 - Sprawy zagraniczne.

(Prośba do MSZ o uzupełnienie tej części uzasadnienia).

4. Wpływ regulacji na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość oraz sytuację i rozwój regionalny:

Przepisy projektowanej ustawy, w szczególności w części dotyczącej zmian do ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz do ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej, mogą pozytywnie wpłynąć na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość oraz sytuację i rozwój regionalny.

Zniesienie ograniczeń w dostępie do rynku pracy cudzoziemców pochodzenia polskiego może pomóc w wypełnieniu luki na rynku pracy wynikającej z odnotowanej w ostatnich latach emigracji zarobkowej obywateli polskich. Z kolei ułatwienie podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej przez imigrantów pochodzenia polskiego może przyczynić się do tworzenia nowych miejsc pracy, z których będą mogli skorzystać także obywatele polscy.

Zgodność projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot regulacji projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Obowiązek notyfikacji i uzyskania opinii

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych i w związku z powyższym nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji i norm.

Projekt ustawy nie podlega obowiązkowi uzyskania opinii właściwych organów Unii Europejskiej lub Europejskiego Banku Centralnego bądź dokonania konsultacji albo uzgodnień z w/w instytucjami.